

<p>درس ۲۱</p> <p>نام طراح: بهرام شفیعی</p>	<p>بسمه تعالی</p> <p>وزارت آموزش و پرورش</p> <p>معاونت آموزش متوسطه</p> <p>دبیرخانه راهبری کشوری درس تاریخ</p> <p>اداره کل آموزش و پرورش استان بوشهر</p>	<p>محتوای نوشتاری</p> <p>کتاب تاریخ معاصر ایران</p> <p>سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰</p>
--	--	---

عنوان: پیروزی انقلاب اسلامی

اهداف یادگیری:

- ۱- هجرت امام خمینی به پاریس و تسریع روند انقلاب
- ۲- روی کار آمدن دولت ازهارى
- ۳- تظاهرات عاشورا، فرار شاه
- ۴- نخست وزیری بختیار
- ۵- بازگشت امام خمینی به ایران و پایان سلطنت پهلوی
- ۶- اعلام تشکیل دولت موقت و پیروزی انقلاب اسلامی

منابع مطالعاتی پیشنهادی:

۱. فرازهایی از تاریخ انقلاب به روایت اسناد ساواک و آمریکا، وزارت اطلاعات، تهران، ۱۳۶۷.
۲. فردوست، حسین، ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، ۲ جلد، انتشارات اطلاعات، تهران، ۱۳۷۱.
۳. شوکراس، ویلیام، آخرین سفر شاه، ترجمه عبدالرضا هوشنگ مهدوی، البرز، تهران، ۱۳۶۹.
۴. سولیوان، ویلیام، مأموریت در ایران، ترجمه محمود مشرقی، همهمه، چاپ دوم، تهران، ۱۳۶۰.
۵. رجال عصر پهلوی، تیمور بختیار به روایت اسناد ساواک، مرکز بررسی اسناد تاریخی، تهران، ۱۳۸۰.
۶. فلاحی، اکبر؛ سالهای تبعید امام خمینی، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۵۸.

۷. دستن ، ژیسکار؛ خاطرات رئیس جمهور فرانسه، محمود طلوعی، تهران ، اطلاعات، بی تا.

۸. هایزر ، ماموریت در تهران ، ع. رشیدی ، تهران، اطلاعات، سوم، ۱۳۷۴.

۹. انصاری ، حمید؛ حدیث بیداری، تهران ، موسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی، سوم، ۱۳۷۴.

چکیدی نکات مهم درس:

هجرت امام خمینی به پاریس

❖ با روزافزون شدن تظاهرات مردمی در ایران، رژیم عراق در پی یک توافق محرمانه با شاه و هماهنگی با آمریکا،

موفق به اخراج امام خمینی از آن کشور کرد.

امام در ۱۳ مهر ۱۳۵۷ به طرف کویت رفت . اما دولت کویت اجازه ورود به وی را نداد .

این در حالی بود که عراق نیز به امام اجازه بازگشت را نمی داد. در نتیجه امام و همراهانش در ۱۵ مهر ۱۳۵۷ به فرانسه

رفتند.

رئیس جمهور فرانسه ، به محض اطلاع از ورود امام نظر شاه را جویا شد و بعد به امام اجازه اقامت داد.

علت اخراج امام از نجف:

تصور شاه و آمریکا این بود که دور شدن امام از ایران سبب جدایی وی از جریان انقلاب خواهد شد.

پیامد هجرت امام به پاریس:

اما شرایط بهتر ارتباطات در فرانسه به کمک رهبری انقلاب آمد و تماس ها راحت تر و پیام ها بیشتر شد .

تشکیل دولت نظامی از هاری:

در ۱۳ آبان ۱۳۵۷، جمع زیادی از دانشجویان و دانش آموزان تظاهر کننده در دانشگاه تهران، توسط نیروهای نظامی و انتظامی به شهادت رسیدند. به دنبال این واقعه شریف امامی از نخست وزیری بر کنار شد. پس از برکناری شریف امامی، ارتشبد از هاری به نخست وزیری منصوب شد. با انتخاب از هاری در تهران تظاهراتی شدید تر بر گزار و بخشی از سفارت انگلیس به آتش کشیده شد. روز ۱۵ آبان شاه طی سخنانی اعتراف کرد که پیام انقلاب ملت ایران را شنیده و سوگند یاد کرد که خطاها و فساد و ظلم و بی قانونی، دیگر تکرار نخواهد شد.

غلامرضا از هاری و حسین باقری

اقدام از هاری برای برقراری آرامش:

دستگیری جمعی از سران بد نام رژیم از جمله ارتشبد نصیری (رئیس سابق ساواک) امام خمینی به مردم هشدار داد این اقدامات ظاهری و فریب کارانه است. تظاهرات مردم با هماهنگی آیت الله مطهری، آیت الله طالقانی، آیت الله بهشتی، آیت الله خامنه ای، آیت الله هاشمی رفسنجانی، آیت الله مهدوی کنی و... و شخصیت های سیاسی و فرهنگی ادامه داشت. اما قدرت تعیین کننده رهبری امام خمینی بود. سران گروه های سیاسی و روحانیون بر جسته و مبارز، مانند آیت الله دکتر بهشتی و آیت الله مطهری برای هماهنگی مبارزات به ملاقات امام خمینی به پاریس شتافتند

تظاهرات عاشورا؛ استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی

با آغاز ماه محرم امام خمینی با صدور پیامی مردم را به راهپیمایی دعوت کردند. با وجود حکومت نظامی ، مردم در اولین شب محرم به خیابان ها آمدند اما رژیم عزاداران را به گلوله بست کشتار مردم در جنوب تهران و سایر شهر ها زمینه راهپیمایی تاسوعا و عاشورا را فراهم کرد.

در تهران حدود ۴ میلیون (میدان آزادی) و در سراسر کشور بالغ بر ۱۶ میلیون در تظاهرات شرکت کردند. ظهر عاشورا ی ۵۷ تحلیل گران مسائل سیاسی و خبرگزاری ها عمر حکومت شاه را پایان یافته تلقی کردند . مردم در این تظاهرات که به منزله یک فراندم بود خواستار استقلال ، آزادی و جمهوری اسلامی شدند.

قطعنامه راهپیمایی روز عاشورا توسط آیت الله بهشتی قرائت شد:

- تاکید بر سرنگونی نظام سلطنتی
- بازگشت امام خمینی به کشور
- تشکیل جمهوری اسلامی
- دعوت از ارتش برای پیوستن به مردم

نخست وزیری بختیار:

در چنین شرایطی ارتشبد از هاری از نخست وزیری کناره گیری کرد .

با کناره گیری از هاری ، شاپور بختیار ، از اعضای جبهه ملی به نخست وزیری منصوب شد.

در این شرایط اختلاف میان دستگاه های سیاست گذار آمریکا ، وضعیت را برای شاه و کارتر وخیم تر کرد:

۱- شورای امنیت مّلی آمریکا به دنبال اجرای کودتا و به راه انداختن جوی خون در ایران بودند

۲- اما کارتر، وزارت امور خارجه و سازمان سیا، به فکر فریب مردم، از طریق جایگزینی بختیار به جای شاه و سوار شدن بر موج انقلاب بودند.

فرار شاه

با بسته شدن راه ها و دست آویزها برای باقی ماندن شاه، اهتمام آمریکا بر حفظ ساختار ارتش قرار گرفت. لذا ژنرال رابرت هایزر را به ایران فرستاد.

وظایف ژنرال رابرت هایزر در ایران (معاون نیروهای آمریکا در اروپا):

۱- هماهنگی با سران ارتش برای حمایت از بختیار

۲- انجام کودتا علیه انقلاب ، در صورت لزوم

۳- حفظ مراکز راهبردی مورد نظر آمریکا

تلاش آمریکا به نتیجه نرسید و مردم خواستار سقوط سلطنت و برقراری جمهوری اسلامی بودند .

تشکیل شورای انقلاب اسلامی به دستور امام خمینی و وظایف آن:

۱- بررسی چگونگی تشکیل دولت موقت

۲- بررسی نحوه انتقال قدرت

۳- فراهم کردن مقدمات تصویب قانون اساسی جدید

۲۶ دی ۵۷ شاه و همسرش ، پس از تشکیل شورای سلطنت ، به مصر گریختند . (ابتدا قرار بود به آمریکا برود)

تظاهرات اربعین و بازگشت امام خمینی

- با فرار شاه تظاهرات در شهرهای مختلف ادامه یافت و در برخی شهرها ، عوامل رژیم مردم را به گلوله بستند .
- امام خمینی از نظامیان خواست پادگان ها را ترک کنند ، در پی آن فرار افسران و سربازان سرعت گرفت .
- در راهپیمایی اربعین امام حسین (ع) - ۲۹ دی ۱۳۵۷ مردم بار دیگر نفرت خود از حکومت پهلوی درخواستشان را بر ای استقرار استقلال ، آزادی ، جمهوری اسلامی تکرار کردند .
- سید جلال الدین تهرانی که به عنوان رئیس شورای سلطنت انتخاب شده بود ، به علت غیرقانونی اعلام شدن آن از سوی امام ، از ریاست آن استعفا داد. (پیش شرط ملاقات او با امام ، استعفای او در آن شورا بود)
- به رغم تلاش های آمریکا ، بختیار و مخالفان غیر مذهبی حکومت شاه برای جلوگیری از ورود یا تعویق بازگشت امام و با وجود احتمال سوء قصد به جان وی ، امام در ۱۲ بهمن ۵۷ به ایران بازگشت.

اعلام تشکیل دولت موقت:

- با پیشنهاد شورای انقلاب ، مهندس مهدی بازرگان ، به عنوان نخست وزیر دولت موقت انتخاب شد. (۱۶ بهمن)
- امام خمینی از مردم خواست تا با برگزاری تظاهراتی آرام ، از دولت بازرگان ، حمایت کنند.
- شاپور بختیار در همان روز طی اقدامی خیانت آمیز ، قرار داد تحویل تجهیزات نظامی قبلاً خریداری شده از آمریکا به ارزش هفت میلیارد دلار را لغو کرد. (کل این مبلغ به جیب آمریکا رفت)
- در این زمان درگیری میان نیروهای ارتش ، آغاز شده بود. بسیاری از سربازانی که مجبور به تیر اندازی به طرف مردم بودند سلاح خود را به طرف فرماندهان شان نشانه می گرفتند یا از میدان درگیری می گریختند.

تلاش برای کودتا و پیروزی انقلاب اسلامی

با تلاش هایزر، فرماندهان نظامی ، در صدد کودتا بودند تا با دستگیری امام و ... انقلاب را شکست دهند.

مدیریت امام در پیروزی انقلاب:

امام همان روز اعلام کرد: اعلامیه فرماندار نظامی ، خدعه و خلاف شرع است و مردم به آن اعتنا نکنند برادران و خواهران عزیزم ، هراسی به خود راه ندهند ؛ به خواست خدا ، حق ، پیروز است.

با صدور اعلامیه امام در ۲۱ بهمن ، مردم از نیروی هوایی - گارد شاهی به آن حمله کرده بود - حمایت کردند .

در مدت کوتاهی ، مراکز حساس به تصرف مردم در آمد و پایگاه های رژیم یکی پس از دیگری سقوط کرد.

شورای فرماندهان ارتش ، طی اعلامیه ای ، بی طرفی خود را اعلام کرد .

سرانجام رژیم در ۲۲ بهمن ۵۷ سقوط کرد و مردم با شنیدن صدای انقلاب از رادیو با شادی وصف ناپذیری پایان

پادشاهی و پیروزی انقلاب (حادثه بزرگ قرن) را جشن گرفتند.

سؤالات متن:

- ۱- چرا رژیم عراق در سال ۵۷ امام خمینی را از آن کشور اخراج کرد ؟
- ۲- چرا امام خمینی به فرانسه هجرت نمودند ؟ / علت مهاجرت امام خمینی در مهرماه ۱۳۵۷ به پاریس چه بود ؟
- ۳- چرا رژیم شاه با هجرت امام خمینی به فرانسه موافق بود ؟